

LEEU-
COU=
DINGSDAG

WARDER
RANT.

den 8 SEPTEMBER.

P O L E N.

WARSCHOU, den 17 Augustus.

De nieuwe kerk, welke men thans, in de gedaante van het Pantheon van Rome, alhier bouwt, zal, aan den ingang, het in marmer gebouwen opgeheffte voorer: *Divo Alexandro* [aan den goddelijken Alexander]. De oogst is, in deze streken, gezegend uitgevallen.

P R U I S S E N.

AKEN, den 1 September.

Deze groote en schoone stad, die de vereenigde Vorsten tot het houden van het congres gekozen hebben, was eertijds versterkt, en maakte een gedeelte der Nederlanden uit. Zij is tegenwoordig in de door Pruisen nieuw aangewonnen landen gelegen. Zij was laatstelijk een vrije rijks stad. Keizer *Karel de Groot*, wien hare ligging beviel, vestigde er zijne woonplaats. Deze Vorst is in de Lieve-Vrouw kerk begraven, alwaar zijn degen, zijn draagband en het boek der vier Evangelisten, in gouden letters geschreven, voorwerpen die, oudtijds tot de krooning der Keizers dienden, zorgvuldig bewaard worden. De beroemde minerale wateren van Aken trekken jaarlijks eene menigte vreemdelingen tot zich. Deze stad is door de vredes-tractaten, die er in 1668 en 1749 gesloten zijn, beroemd. Zij is gelegen in eene kleine vallei, bijna van alle kanten door bergen omringd. Het kasteel is op eenen naburigen heuvel gelegen, van waar met helder wederzigtig steden, de zee, en zelfs Engeland, voor het oog zichtbaar zijn. Aken bevat 30 parochiale kerken en een schoolplein *Aque Gravit* genoemd door de Romeinen, die de stad in het jaar 451 verwoestten. — Keizer *Karel de Groot* herbouwde, verfraaide, vergrootte dezelve, en maakte daarvan, gedurende eenigen tijd, zijne hoofdstad.

E N G E L A N D.

LONDEN, den 1 September.

De laatste instorting der Koningin, wordt zeer zorgelijk. De heden van Kew ontvangene berigten zijn ten uitersten ongunstig.

Hier dagblad van New York, van den 25 julij, zegt dat *uitgewekene Francken*, aan welken de Vereenigde Staten gronden in het gebied van Alabama hadden toegewezen, die gronden wederom verkocht, en zich daarentegen meester gemaakt hadden van eene uitgegrektheid aan de rivier *Trinité* in de provincie van Texas, waar zy het werk der *revolutie hadden aangevangen*. Zij hebben, zegt men, een manifest uitgegeven, waarin zij verklaren, dat zij als oppermagtig handelen zullen, en dat zij eene onafhankelijke magt uitsmaken. Hun gouvernement is militair, en verdeeld in cohorten, waarvan elke haar opperhoofd heeft. Een coloniaal wetboek moest weldra door hun afgekondigd worden. Zij noemen dien nieuwen republikeinchen staat het *Camp d'Asile*. Op de provincie van Texas maken, en de Vereenigde Staten, en Spaanje aanspraak.

De lords van de admiraliteit bekomen zoo vele klachten, wegens het nadeel, dat de zoogenaamde *Independents* kapers den handel in de West-Indiën toebrengen, dat zij besloten hebben om eenige fregatten derwaards te zenden.

De Oostenrijksche commissaris op St. Helena, de baron *van Stürmer*, welke van daar terug is geopen, om met eene zending in de Vereenigde Staten te worden belast, is den 11 julij van genoemd eiland vertrokken en is in Londen aangekomen. De Fransche koninklijke commissaris, de markies de *Montchenu*, bekleedt thans, tot groot ongenoege van *Buonaparte*, ook den post van Oostenrijkschen commissaris.

De fondsen zijn steeds dalende. Dagelijks worden er groote hoeveelheden aan de markt gebracht; de reden van deze verkoop en de daar door veroorzaakte daling wordt niet bepaald opgegeven. Heden staat het omnium 54 Bankactien 268½, 3 pCt. gered. 744. Geconfl. 734 3½ pCt. 834. 4 pCt. 93½, 5 pCt. 103½.

De *Independence* en de *Fortitude*, welke van St. Thomas en van St. Christophe met koloniale producten komen, en de Theems zijn opgevaren, hebben te Portsmouth verscheidene passagiers aan wal gezet, welke berigten dat de kolonel *Maddonald*, die eenigen tijd geleden zich bij de Insurgentes van Spaansch-Amerika had willen voegen, met sommige andere Engelsche officieren, door eene beide Indiaan, welke hen voor Spanjaarden aanzagen, vermoord waren.

F R A N K R Y K.

PARYS, den 28 Augustus.

De laatste tijdingen van Algiers brengen mede, dat de nieuwe Dey, het voorbeeld van zijne voorgangers gevolgd hebbende, niet alleen de Europische vrouwen, die door *Ali Hodgia*, waren opgeligt, in vrijheid heeft doen stellen, maar zelfs eene aanmerkelijke somme aan dezelve heeft doen ter hand stellen, om hen voor de aangedane belediging eenigzins schadeloos te stellen. Verder houden deze berigten, dat de kapers ontwapend zijn, met eene verklaring van den Dey, in zeer gematigde bewoordingen, dat die dit jaar niet zouden uitloopen.

In den nacht van den 26 en 27 dezer, is de graaf *Jacobus van Rechteren*, kamerheer van Z. M. den Koning der Nederlanden, na eene ziekte van 18 dagen, in den ouderdom van 27 jaren, alhier overleden.

De hertog van Ragusa (*Marmont*), welke men zegt dat niet aan het hof mag verschijnen, bevindt zich steeds op zijn landgoed te Chatillon en geeft daar van tijd tot tijd prachtige gastmalen.

De hertogin van Montebello, weduwe van den marschalk *Lannes*, heeft zich, met hare vijf kinderen, begeven naar Lectoure, de geboorteplaats van haren echtgenoot, en heeft aldaar het geringe huisje, waarin dezelve geboren is, tot dus verre bewoond door eenen timmerman, gekocht. Zij is voornemens hetzelfde te doen inrigten tot een gesicht voor oude soldaten.

N E D E R L A N D E N.

BRUSSEL, den 2 September.

In het *Oracle* van heden leest men het volgende: „De overwinning van Maipo van welke alle de dagbladen gesproken hebben, moest natuurlijk onze aandacht vestigen, zoo wel over den held van dien dag, als over het land, welks lot over door slag schijnt bepaald te zijn.

„De generaal *San-Martin*, is van het district van Buenos Ayres geboortig. Het is een jongman doch dapper, ondernemend en vol oordeel. Eerst enkel officier, vervolgens kolonel, is hij zijne vordering aan zijne dapperheid en verdiensten verschuldigd. Zijne expeditie over de bergketen der Andes zal in de geschiedenis schitteren. Met een leger van 3000 man, heeft hij op die gebergten wel andere gevaren dan *Hannibal* bij de doortocht der Alpen overtroefd. Hij was met 15000 muilezels van Buenos Ayres vertrokken; 12,000 zijn er van omgekomen; echter is hij de Andes binnen minder dan 12 dagen overgetrokken; hij heeft door de snelheid zijner marschen den vijand bedrogen, kwam te Chacabuco aan, zonder dat men er op verdacht was, en bereide dus de belangrijke voordeelen, welke hij haast bezaald heeft. Men betreurt dat de generaal *San-Martin* zijne laatste overwinning door de nooddeloze moord der twee broeders van den Spaanschen generaal *Ofarín*, sedert eenige weken door hem gevangen gemaakt, bezoedeld hebbe; zonder dat geenerbende noodzakelijkheid, dien wreeden aanslag regvaardigen kunnen.

„Hoe het ook moge zijn, de overwinning van Chili wordt door deze overwinning verzekerd. Men begroot de bevolking der provincie op 800,000 zielen, van welke een derde uit Spanjaarden en Creolen bestaat, de overigen twee derden is uit inboorlingen zamengeveld. De Spanjaarden zijn zeer zwak wat hun getal betreft, zonder geestdrift, zonder invloed en natuurlijke vijanden der omwenteling. De twee andere klassen zullen waarschijnlijk het nieuw gouvernement ondersteunen. *San-Martin* heeft zijn leger onder de Shilianen gerecruteerd; het zijn uitstekende ruiters, aan de ongemakken gewoon, en met eene genoegzame grootte natuurlijke geestgesteldheid begaafd. Onder een goed opperhoofd, zullen zij waarschijnlijk zeer gefelikt zijn, hun vaderland te verdedigen. De Creolen hebben hetzelfde karakter welke zij in andere landen aan den dag leggen, en zij zijn dapper, weldoende en gastvrij, doch zorgeloos en van die noodzakelijke kracht, om de bestendigheid der zaken te vestigen, beroofd. Hunne bijgehooftigheden en hunne vooroordeelen, hebben zich tot hiertoe, tegen de ontwikkeling hunner zedelijke eigenschappen verzet; maar zij beginnen te veranderen, en hetgeen in den eerften slechts eene, door hunne naburen, (de inwoners van Buenos Ayres,) medegedeelde geestdrift was, wordt thans voor hen een onderwerp van overdenking en innerlijke overtuiging. Hunne betrekkingen met de vreemdelingen, de voordeelen van den koophandel en het vertrouwen welk men algemeen in de bekwaamheden van den generaal *San Martin* stelt, maken de zaak van den opstand dagelijks belangrijker. Men heeft hier trekken van vaderlandsliefde gezien, welke zelfs Rome in de dagen van dezelve luister, eer zoude aangedaan hebben.

Men meldt van de Fransche grenzen, dat de occupatie-armée in het begin van de maand november, het grondgebied van Frankrijk zal ontruimen, en dat men, onder andere, bij het Engesch contingent, reeds toebereidselen maakt tot de verkoop van een gedeelte van de artillerie en trein paarden.

Men schrijft uit Diest, onder dagteekening van den 31 augustus, dat Z. M. op deswegen door den aartsbischoep van Mechelen gedaan verzoek, den bijstand der wapenen de magt heeft verleend, om de priesters *Mottart* te Glimmes, en *Martens* te Becquevoort, te noodzaken van hunne kerken en pastorijen te verlaten en aan hunne opvolgers in te ruimen. Die twee priesters, door den aartsbischoep van hunne functien ontzet weigerden halftarrig om zich aan het bevel van hunne geestelijke overigheid te onderwerpen, zoo dat er geen ander middel overschoot dan den noodigen gewapenden bijstand in te roepen. De eerste dier priesters heeft, op de eerste aanmaning der gewaende magt, zijne kerk en pastorij verlaten; maar de tweede is door de *marechausées* met geweld tot gehoorzaamheid moeten gebracht worden.

ANTWERPEN, den 2 September. Berigten uit Spanje, melden, dat Mexico zich op nieuw bedreigd ziet: want, in eenen alhier uit de Havannah, onder dagteekening van den 26 juniij li., ontvangenen brief, wordt onder anderen het volgende gemeld: „De adjudant van den onder-koning van Mexico komt hier zoo op het oogenblik, met het fregat *Sybilie*, van Vera Cruz aan; hij is de overbringer van depêches, betreffende eene expeditie, die te Galvestown, onder de bevelen van den generaal *Lallemant* en eenige andere Fransche uitgewekenen, uitgerust wordt, en welke expeditie meer dan 5000 man, geacommandeerd door eenige van de beste officieren van *Buonaparte*, sterk zal zijn, en klaarblijkelijk tegen Mexico bestemd is.“

Zondag heeft men in een knuidmagzijn, op de citadel, gevonden een brandend lont, het welk binnen weinig tijds het vuur aan een ton onskruidd, waar aan het bevestigt was, zoude hebben medegedeeld. Het schijnt dat verschiedene personen ter dier oorzaak gevat zijn geworden.

GOES, den 29 Augustus. Heden overleed op Oostbeveland, niet verre van deze stad, de beroemde en verdienstelijke zeeloots en menschen-vriend *Frans Narehout*, broeder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, in den ouderdom van bijna zeventig jaren, na eene kortstondige ziekte. Zijn braaf en edelmoedig karakter, zijne stoutte en welberekende ondernemingen tot behoud van schepen en redding van schipbreukelingen, zullen leven in de harten van de tegenwoordige en volgende geslachten.

AMSTERDAM, den 2 September. Heden is, door den Grooten Kerkenraad der Walsche Gemeente alhier, nit het te voren opgegeven vierlal, beroepen de Wel Eerw. Zeer Gel. Heer JEAN GEORGE SCILENCKER, Predikant te 's Hertogenbosch.

LEEWARDEN, den 7 September. Naar men verneemt, is bij een Koninklijk besluit, de uitvoer van Aardappelen, provisioneel verboden.

* * Heden, overleed ons jongste Dochtertje, MARIA HENRICA. LEEWARDEN, den 3 September 1818. D. N. VAN NES, P. J. Zoon. C. J. VAN N. E. S. Geb. H o o r t.

SCHIEDAM, den 4 Septemb. Geveet, de 30 Virrels zonder fusc. 121 6c Amsterdamsche profef. 141 — Zonder de belasting.

PRUIS DIER BOTER TE LEEWARDEN, den 1 SEPTEMBER 1818 / 48 - 5 - : GROVE KAAS / 27 - : a - 30 - 10 - : De middelprijis der UIT- EN INLANDSCHE ROOCCAS- en TAAWE, was dienzeitiden dag ROOCCAS, eoz Goud Guldens het Last. TARWE / 11 - 15 - o het lopen

STATI van de Middelprijzen der CHANEN en andere Ossen, welke op de Hecmarkt te Leeuwarden, den 4 September 1818 zijn verkozelt. Volgens verschillende Plaats (Het vervolg op bladz. 62 vers.)

DALSEN, ond Noxmis te Hantingen, deze dient tot kenning aan vrienden en bekenden, met verzoek om van rouwbeklag verschoonde te blijven. HEREMA ZIJTZAMA STAPE DIEUWKE PESMA, ONDER ARUM, den 1 September 1812. Wed. A. R. VAN DALSEN.

* * Het behaagde den Almogenden God, op heden, onzen harreliek gesiefden vader, den heer ANNASTATIUS BRUINSMA, in den gezegenden ouderdom van eenentachtig jaren en acht maanden, aan een langzaam verval van krachten, zoo wij gerustelijk durven hoopen, in zijne Eeuwige Heerlijkheid tot zich te nemen. ABRHAM BRUINSMA, Naam van twee Broeders en zusters. den 2 September 1818.

LEEWARDEN, den tweeden September 1818. Heden overleed aan eene hevige jal en ziektieziekte, de Wel Edet geborene Heer MICHEL DE WIT, in leven Ontvang-Generaal van Vriesland, den ouderdom van ruim drie-ervijftig jaren bereikt hebbende.

* * * * * Heden morgen circa zeven uren, verlost zeer voorspoedig van eene welgeschapene Dochter, T. BIENEMA, L. A D E M A. ORANJEWOED, den 29 Augustus 1818.

* * * * * Heden morgen verlost zeer voorspoedig van eenen Zoon, H. H. FÉRIDES, huisvrouw van J. C. BORGRIJK. Apothecar. 4 September 1818. Biencie deze tot bekendmaking aan onze vrienden en bekenden, zoo binnen als buiten de stad.

* * * * * Heden verlost zeer voorspoedig van eenen Zoon, BERBER TACONIS, geliefte huisvrouw van HEELENVEEN. S. TUIJMELAAR. den 6 September 1818.

* * * * * Het behaagde den Almogenden, die geenerekenfchap geeft van zijne einden, mij in de diepste rouw te dompelen, door van mijne zijde weg te nemen, mijnen dierbsten echtgenoot, FOLKERT OENES GORTER. Hij

* * * * * Heden morgen verlost zeer voorspoedig van eenen Zoon, J. C. BORGRIJK. Apothecar. 4 September 1818. Biencie deze tot bekendmaking aan onze vrienden en bekenden, zoo binnen als buiten de stad.

* * * * * Heden verlost zeer voorspoedig van eenen Zoon, BERBER TACONIS, geliefte huisvrouw van HEELENVEEN. S. TUIJMELAAR. den 6 September 1818.

* * * * * Het behaagde den Almogenden, die geenerekenfchap geeft van zijne einden, mij in de diepste rouw te dompelen, door van mijne zijde weg te nemen, mijnen dierbsten echtgenoot, FOLKERT OENES GORTER. Hij

* * * * * Heden morgen verlost zeer voorspoedig van eenen Zoon, J. C. BORGRIJK. Apothecar. 4 September 1818. Biencie deze tot bekendmaking aan onze vrienden en bekenden, zoo binnen als buiten de stad.

* * * * * Heden verlost zeer voorspoedig van eenen Zoon, BERBER TACONIS, geliefte huisvrouw van HEELENVEEN. S. TUIJMELAAR. den 6 September 1818.

* * * * * Het behaagde den Almogenden, die geenerekenfchap geeft van zijne einden, mij in de diepste rouw te dompelen, door van mijne zijde weg te nemen, mijnen dierbsten echtgenoot, FOLKERT OENES GORTER. Hij

* * * * * Het behaagde den Almogenden, die geenerekenfchap geeft van zijne einden, mij in de diepste rouw te dompelen, door van mijne zijde weg te nemen, mijnen dierbsten echtgenoot, FOLKERT OENES GORTER. Hij

